

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL SUDA

PREDMET PARAZAJDER protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 50049/12)

PRESUDA

STRASBOURG

1. ožujka 2018.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Parazajder protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Kristina Pardalos, *Predsjednica*,

Ksenija Turković,

Pauliine Koskelo, *sutkinje*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost 6. veljače 2018.

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 50049/12) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Juraj Parazajder („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 12. srpnja 2012.

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. O. Tatarac, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj je prigovorio da je nezakonito tajno nadziran i da su dokazi dobiveni takvim radnjama korišteni u kaznenom postupku protiv njega. Pozvao se na članak 6. stavke 1. i 8. Konvencije.

4. Dana 16. veljače 2015. prigovori su preneseni Vladi te je ostatak zahtjeva proglašen nedopuštenim u skladu s člankom 54. stavkom 3. Poslovnika Suda.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1950. godine i živi u Zagrebu. Bivši je odvjetnik iz Zagreba.

6. U kontekstu upotrebe mjera tajnog nadzora u odnosu na potpredsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju („Fond”), pravne osobe osnovane u državi čija je zadaća bila provesti privatizaciju imovine u javnom vlasništvu, vlasti su presrele i snimile brojne telefonske razgovore i pozive podnositelja. Tajni je nadzor proveden na temelju naloga koje je izdao istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu. Obrazloženje za relevantne naloge navedeno je u predmetu *Matanović protiv Hrvatske* (br. 2742/12, stavci 11.-13., 4. travnja 2017.).

7. Dana 16. lipnja 2007. godine podnositelj je uhićen zbog sumnje na korupciju koja uključuje više službenika Fonda i druge pojedince.

8. Nakon uhićenja podnositelja, na Županijskom sudu u Zagrebu otvorena je istraga (za dodatne pojedinosti vidi *Matanović*, citirano gore, stavci 15.-28.).

9. Dana 12. veljače 2008. godine, nakon završetka istrage, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta („USKOK“) podigao je optužnicu protiv podnositelja i devet drugih pojedinaca na Županijskom sudu u Zagrebu zbog optužbi za primanje mita, davanje mita i zlouporabu položaja i ovlasti. Podnositelj zahtjeva optužen je u svojstvu odvjetnika koji je djelovao u ime potpredsjednika Fonda za pomaganje u primanju mita u iznosu od 150.000 eura (EUR) za račun svog klijenta te za pomaganje u zlouporabi položaja i ovlasti od strane njegovog klijenta.

10. Tijekom postupka podnositelj je osporio zakonitost naloga za tajni nadzor tvrdeći da za njih nije postojalo potrebno obrazloženje te da su naložene protivno odredbama mjerodavnog domaćeg prava (za dodatne pojedinosti o poduzetim procesnim radnjama vidi *Matanović*, citirano gore, stavci 29.-63.).

11. Dana 15. svibnja 2009. godine Županijski sud u Zagrebu proglasio je podnositelja krivim u skladu s optužnicom i osudio ga na tri godine zatvora. Sud je detaljno ispitao i odbio tvrdnje podnositelja o nezakonnosti naloga za tajni nadzor na temelju činjenice da je naloge izdao mjerodavni istražni sudac u skladu sa zakonom. Raspravni je sud također naveo detaljno obrazloženje zašto smatra da su dostupni dokazi predstavljali pouzdan temelj za osudu podnositelja. Tijekom izricanja presude podnositelju raspravni se sud pozvao na snimke iz tajnog nadzora, izjavu doušnika koji je ispitan tijekom suđenja, izjave ostalih svjedoka i dokazni materijal koji je bio dostupan u spisu.

12. Dana 24. i 28. rujna 2009. godine, podnositelj je osobno i putem odvjetnika podnio žalbe protiv prvostupanjske presude Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. U žalbama je tvrdio da je nezakonito nadziran i da se osuda temeljila na dokazima koji su nezakonito dobiveni korištenjem mjera tajnog nadzora. Također je opsežno osporio činjenične dokaze i zaključke prvostupanjskog suda.

13. Dana 17. veljače 2010. godine, Vrhovni je sud odbio žalbu podnositelja kao neosnovanu te potvrdio obrazloženje u prvostupanjskoj presudi.

14. Dana 22. travnja 2010. godine, podnositelj je podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske u kojoj je tvrdio da je nezakonito tajno nadziran i da su dokazi dobiveni takvim radnjama korišteni u kaznenom postupku protiv njega. Također je opsežno izložio navodne nedostatke u činjeničnim zaključcima sudova nižeg stupnja.

15. Dana 21. veljače 2012. godine Ustavni je sud odbio prigovore podnositelja kao neosnovane te potvrdio obrazloženja nižih sudova.

Također je naglasio da je podnositelj aktivno sudjelovao u postupku i da nije bilo arbitrarnosti u zaključcima i odlukama mjerodavnih sudova.

16. Odluka Ustavnog suda dostavljena je predstavniku podnositelja 23. veljače 2012. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

17. Mjerodavno domaće pravo i praksa navedeni su u predmetu *Matanović* (citirano gore, stavci 81.-93.).

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE

18. Podnositelj je prigovorio da je posezanje domaćih vlasti za posebnim istražnim mjerama, posebice za tajnim nadzorom, kršilo jamstva iz članka 8. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog ... života, ... i dopisivanja.

2. Javna se vlast neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala kao i radi zaštite prava i sloboda drugih.“

19. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

20. Sud primjećuje da prigovor podnositelja nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Dalje primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

21. Podnositelj je tvrdio da je tajni nadzor proveden nad njime bio nezakonit jer je bio proveden na temelju naloga koje je izdao istražni sudac protivno mjerodavnom domaćem pravu i pretpostavkama Konvencije.

22. Vlada je prihvatila da je došlo do miješanja u prava podnositelja na temelju članka 8. Konvencije. Međutim, Vlada je smatrala da je takvo miješanje bilo zakonito i opravdano jer je svrha miješanja bila istraga i progon teških kaznenih djela korupcije.

2. Ocjena Suda

23. Sud se poziva na opća načela o korištenju mjera tajnog nadzora utvrđena u predmetu *Dragojević protiv Hrvatske* (br. 68955/11, stavci 78.-84., 15. siječnja 2015.; vidi također *Matanović*, citirano gore, stavak 112.).

24. Sud ističe da je prethodno utvrdio povredu članka 8. Konvencije u predmetu *Matanović* (citirano gore, stavci 112.-116.) koji se odnosi na isti niz domaćih postupaka u kojima su mjere tajnog nadzora naložene i provedene, a koje su dovele do presretanja niza telefonskih razgovora i poruka podnositelja (vidi stavak 6. gore).

25. U ovom predmetu Sud ne vidi razlog za odstupanja od svojih zaključaka u predmetu *Matanović*.

26. Stoga smatra da je došlo do povrede članka 8. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

27. Podnositelj je prigovor da su dokazi dobiveni tajnim nadzorom korišteni u kaznenom postupku protiv njega. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da ... sud... pravično ispita njegov slučaj.“

28. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Tvrdnje stranaka

29. Vlada je ustvrdila da je podnositelj aktivno sudjelovao u kaznenom postupku koji se vodio protiv njega te da je imao svaku priliku ispitati snimke koje su pribavljene tajnim nadzorom i usprotiviti se upotrebi takvih snimki kao dokaza. Podnositelj je osporio zakonitost takvih dokaza, ali samo formalno, bez da je doveo u pitanje njihovu pouzdanost. Domaći su sudovi odbili tvrdnje podnositelja i naveli dostatne razloge za svoje odluke. Vlada je također istaknula da se osuda podnositelja nije temeljila isključivo na dokazima koji su pribavljeni tajnim nadzorom već i na drugim materijalnim dokazima i izjavama svjedoka danima tijekom suđenja.

30. Podnositelj je tvrdio da se njegova osuda temeljila gotovo isključivo na dokazima pribavljenima tajnim nadzorom, odnosno dokazima koji su nezakonito pribavljeni. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, njegova osuda koja se temeljila na takvim dokazima bila je arbitrarna i suprotna pretpostavci poštenog suđenja.

B. Ocjena suda

31. Sud se poziva na opća načela navedena u predmetu *Dragojević* (citirano gore, stavci 127.-130.).

32. Sud ističe da se središnje načelo podnositeljevih pritužbi odnosi na upotrebu dokaza dobivenih mjerama tajnog nadzora u njegovoj osuđujućoj presudi. Za razliku od situacije u predmetu *Matanović* (citirano gore, stavci 160.-188.), podnositelj zahtjeva nije iznio, ni u pravnim lijekovima koje je upotrijebio na domaćoj razini protiv osuđujuće presude ili u tvrdnjama koje je iznio Sudu, tvrdnju da je izostalo otkrivanje dokaza relevantnih za njegov predmet. U tim okolnostima Sud će svoju ocjenu ograničiti na pitanje koje je postavio podnositelj, prije svega na upotrebu dokaza dobivenih tajnim nadzorom kako bi se osigurala osuđujuća presuda protiv njega.

33. S tim u vezi Sud ponavlja da nije njegova uloga utvrditi, kao stvar načela, smiju li se pojedine vrste dokaza, na primjer, nezakonito pribavljeni dokazi, koristiti kao dokaz u postupku ili pak je li podnositelj zahtjeva kriv ili ne. Pitanje na koje treba odgovoriti jest je li postupak u cjelini, uključujući i način na koji su pribavljeni dokazi, bio pošten. Prema tome, korištenje kao dokaza saznanja pribavljenih povredom članka 8., kao što se dogodilo u ovom predmetu, neće biti u sukobu sa zahtjevima poštenosti iz članka 6. stavka 1. ako je njihova upotreba u postupku bila praćena odgovarajućim postupovnim jamstvima koja zahtijeva sudska praksa Suda (vidi *Bašić protiv Hrvatske*, br. 22251/13, stavci 42.-43., 25. listopada 2016., s daljnjim referencama).

34. Prvo pitanje koje treba razmotriti u ovom kontekstu jest je li podnositelju zahtjeva pružena prilika da ospori vjerodostojnost dokaza i suprotstavi se njihovoj uporabi. S tim u vezi Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva imao i učinkovito upotrijebio takvu mogućnost tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom (vidi stavak 10. gore) te u svojoj žalbi (vidi stavak 12. gore) i u ustavnoj tužbi (vidi stavak 14. gore). Domaći sudovi meritorno su razmotrili njegove argumente i obrazložili svoje odluke (vidi stavke 11., 13. i 15. gore). Činjenica da je podnositelj zahtjeva bio neuspješan u svakom koraku ne mijenja činjenicu da je imao učinkovitu priliku da ospori dokaze i da se suprotstavi njihovoj upotrebi (vidi *Schenk protiv Švicarske*, 12. srpnja 1988., stavak 47., Serija A br. 140).

35. U odnosu na kvalitetu predmetnih dokaza, što je daljnji element za razmatranje Suda, Sud primjećuje da se glavni prigovor podnositelja zahtjeva uporabi dokaza pribavljenih tajnim nadzorom odnosio na formalnu uporabu takvih informacija kao dokaza tijekom postupka (vidi stavke 10. i 12. gore). Raspravni je sud odgovorio na tvrdnje podnositelja pokazujući da sporni dokazi čine pouzdani temelj za osudu podnositelja (vidi stavak 11. gore). Te su zaključke također ispitali i podržali Vrhovni sud i Ustavni sud Republike Hrvatske (vidi stavke 13. i 15. gore).

36. S obzirom da je u prvom redu na domaćim sudovima da odluče o korištenju dokaza, o njihovoj važnosti i težini koju im je potrebno dati u donošenju presude (vidi, između ostalog, *Fomin protiv Moldavije*, br.

36755/06, stavak 30., 11. listopada 2011.), Sud ne pronalazi ništa što bi dovelo u sumnju pouzdanost i točnost predmetnih dokaza.

37. Na kraju, što se tiče važnosti spornih dokaza za osudu podnositelja zahtjeva, Sud primjećuje da se, iako su takvi dokazi bili od značajne važnosti, osuda podnositelja također temeljila na drugim dokazima, prvenstveno izjavama svjedoka i dokaznom materijalu dostupnom u spisu (vidi stavak 11. gore).

38. S obzirom na gore navedeno, Sud ne može utvrditi da je upotreba osporenih snimki kao dokaza *per se* lišila podnositelja prava na pošteno suđenje.

39. Sud stoga utvrđuje da je prigovor podnositelja očigledno neosnovan i mora se odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 3. i 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

40. Članak 41. Konvencije navodi:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutar nje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Naknada štete

41. U razdoblju koje je određeno za podnošenje zahtjeva podnositelja za pravičnom naknadom na temelju pravila 60. Poslovnika suda, podnositelj je tražio naknadu materijalne i nematerijalne štete koji nije mogao specifično navesti.

42. Vlada je osporila potraživanje podnositelja.

43. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu poveznicu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete, stoga odbacuje ovaj zahtjev. S druge strane, podnositelju zahtjeva dodjeljuje 1.500 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

B. Troškovi i izdatci

44. Sud primjećuje kako podnositelj zahtjeva nije ispunio zahtjeve navedene u pravilu 60. stavku 2. Poslovnika Suda zbog toga što nije podnio specifikaciju troškova i izdataka ili relevantne popratne dokumente iako je bio pozvan da to učini. U tim okolnostima, ne dodjeljuje podnositelju iznos s toga naslova (vidi, na primjer, *Bašić*, citirano gore, stavak 57.).

C. Zatezna kamata

45. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrdjuje* da su prigovori o navodnoj nezakonitosti tajnog nadzora podnositelja, na temelju članka 8. Konvencije, dopušteni, dok je ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 8. Konvencije;
3. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca, 1.500,00 EUR (jednu tisuću pet stotina eura) na ime nematerijalne štete, uz sve poreze koji bi mogli biti obračunati koje je potrebno preračunati u hrvatske kune (HRK) po tečajnoj stopi važećoj na dan namirenja;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 1. ožujka 2018. godine na temelju pravila 77. stavaka 2. i 3. Poslovnika Suda.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Kristina Pardalos
Predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72468498524